

Літаратура і мастацтва

Год выдання 34-ы
№ 9 (1268)
31 студзеня 1967 г.
АУТОРАК
Цана 4 кап.

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕНІКАЎ БССР

ХТО МНОГА ездзіў вясковымі дарогамі, то, відаць, не аднойчы любавяўся цудоўным відзішчам, калі пасярод пыльнага паселішча раптам вырастае лінавая алея, ці стары парк, дрэвы якога, здаецца, гемаляць з самім небам. Прыцішыўшы крок, вы ідзеце праз парк, з асалодой удыхаючы густое, нібы настаянае на мёдзе, паветра. Але раптам заўважаеце, што пах мёду перабіваецца зусім іншым. Праз некалькі крокаў перад вамі ва ўсёй сваёй «прыгажосці» паўстае... свінарнік. Вакол рокаюць свіны, займаючы сваёй звычайнай справай—рыць зямлю. Вынікі гэтай «работы» сумныя—стагоддзвыя дрэвы вакол стаўля, раскінушы сухое, без лістоў, голле...

РЭСПУБЛІКА РЫХТУЕЦЦА ДА ВЫБАРАЎ

Шырыцца падрыхтоўка да выбараў у вышэйшы орган улады рэспублікі і мясцовыя Саветы. У друку апублікаваны Указ Прэзідыума Вярхоўнага Савета БССР «Аб выбарчых акругах на выбары ў Вярхоўны Савет Беларускай ССР». Прэзідыум Вярхоўнага Савета БССР зацвердзіў састану Цэнтральнай выбарчай камісіі. 27 студзеня адбылося яе першае пасяджэнне.

Вёска НА РЫШТАВАННЯХ

На пытанні карэспандэнта «Літаратуры і мастацтва» адказвае міністр сельскага будаўніцтва БССР С. С. БАТУРЫН

волі часта. Хто вінаваты ў гэтым? Мясцовы гаспадарнік, які да самага апошняга часу ебыста вырашаў, што і дзе будаваць на яго «суверэннай» тэрыторыі.

— Усё гэта спраўдзіў так, — агадзіў міністр. — Доўгія гады ў сельскай мясцовасці будавалі каму, як зазначаць. Але ў апошні час прымаюцца самыя дзейсныя захады, каб паклісці кецець энэрхіі. Пры раўняванні цэпяр ёсць штатная адзінка архітэктара, які ажыццяўляе кантроль над забудовай населеных пунктаў і гаспадарчых цэнтраў калгасоў і саўгасоў. Дарэчы, летась у Мінску быў праведзены рэспубліканскі семінар раўняных архітэктараў па планіроўцы, забудове і добраўпарадкаванню сельскіх населеных пунктаў. У гэтым семінары прынялі ўдзел старшыні раўнянакмамоў, кіруючы праекты і будаўнічы арганізацыі.

РАБОТА ПАЧАЛАСЯ

Дзейную падрыхтоўку да выбараў у Вярхоўны Савет БССР і мясцовыя Саветы дэпутатаў працоўных праводзіць культурна-асветны ўстанова Мазырскага раёна.

АНТАЛОГІЯ АДНААКТОВЫХ П'ЕС

Выдавецтва «Іскусства» выпускае ў 1967 годзе двухтомную анталогію «Савецкая аднаактовая драматургія». У двух тамах будзе надрукавана 44 п'есы.

МОЖНА ёмела сказаць...

што ў беларускім выяўленчым мастацтве надышоў такі момант, калі далейшае развіццё манументальнага жывапісу стала «праблемай нумар адзін».

У РОДНАЙ ШКОЛЕ

Найдаўня Чарэўскаму сярэдняму школу № 1 навадаў мастак Я. Ціхонька — былы рэспубліканец. З сабою ён прывёз 62 свае работы. Сярод іх «Навадаў», «Ленін і народ», «Чалавек», «Падзел зямлі», «Калгасны пастух», «Заварылі Мінскае вадасховішча», «Мост у Ітагонскі», «Віцебскі заклік Дзівана і іншыя».

ЛЕКЦЫ-КАНЦЭРТЫ

Асаблівым поспехам нарысавана лекцыя-канцэрт. Тамытка Іх раўнянакмамоў. Ільіаўна лекцыя-канцэрт «Шлях да рогаў песьні баявой» адбылася ў раўняным Доме культуры.

Вуліца двухклясарных жылых дамоў, культурна-асветны ўстанова і гаспадарчы будынік... Яны існуючы яшчэ толькі на мапе ў адной з майстаран рэспубліканскага Інстытута «Белградбуд».

СПРАВЫ ІДУЦЬ ДОБРА!

Першы год п'яцігоддзі ўжо ў мінулым. Першы год — першы крок. Якім ён быў! Пра гэта з вычэрпальнай пэўнасьцю расказвае ў паведамленьні Цэнтральнага Статстычнага Упраўленьня пры Саўеце Міністраў ССР аб выніках выканання Дзяржаўнага плана развіцця народнай гаспадаркі ССР у 1966 годзе.

Агульны вынік — справы ідуць добра! За кожным радком, за кожнай лібэй паведамленьня адчуваецца магчымы поступ сямігоддзі.

Развіццё эканомікі і культуры краіны характарызуецца наступнымі дадзенымі: грамадскі прадукт (прадукцыя ўсіх галін матэрыяльнай вытворчасці) склаў 108 працэнтаў да 1965 года, нацыянальны даход — 107,3 працэнта, усе асноўныя вытворчыя фонды на канец года — 108, прадукцыя прамысловасці — 108,6 працэнта.

У паведамленьні ЦСУ ССР адзначаецца, што прамысловая прадукцыя вырастае на 8,6 працэнта супраць 6,7 працэнта, устаноўленых планам. Звыш плана выпушчана прадукцыі больш чым на 5,5 мільярда рублёў.

Задумайцеся над гэтым лібэй, і перад вачымі позіраець з'яўляцца новыя стамкі і электравазы, самалёты і аўтамабілі, мільёны метраў тканіны, тэлевізары, радыёпрыёмнікі — усё, што зроблена таленавітымі, працавітымі рукамі савецкага чалавека для савецкага чалавека.

Ёсць чым ганарыцца і сельскім працоўнікам. Летась урадзій зборжына склаў 10 мільярдаў 427 мільянаў пудоў. Гэта на 12 працэнтаў больш, чым у найбольш урадзійным 1964 годзе.

У цэлым жа валавая прадукцыя сельскай гаспадаркі выплываецца сумай звыш 61 мільярда рублёў (у супаставі з 1958 года), гэта значыць прыкладна на 10 працэнтаў больш, чым у 1965 годзе.

Іма ў Камуністычнай партыі клопату больш важнага, чым клопат аб добрабыце савецкага чалавека. Пры гэтым клопату добра відзець у многіх і многіх лібэй паведамленьня.

Рэальныя даходы працоўных на душу насельніцтва павялічыліся за год больш чым на 6 працэнтаў. Рост даходаў быў забяспечаны павелічэньнем грашовай заробатнай паты рабочых і служачых, аплаты працы калгаснікаў і грамадскіх фондаў спажывання.

Ажыццяўлена далейшае паліпшэньне жыллёвых і культурна-бытовых умоў насельніцтва. За кошт дзяржаўных сродкаў, а таксама сродкаў рабочых і служачых у гарадах і сельскай мясцовасці ўведзена ў эксплуатацыю 1 мільён 850 тысяч новых добраўпарадкаваных кватэр з агульнай плошчай прыкладна 80 мільянаў квадратных метраў, або на 0,8 мільёна квадратных метраў больш, чым у 1965 годзе.

Ажыццяўлена далейшае паліпшэньне жыллёвых і культурна-бытовых умоў насельніцтва. За кошт дзяржаўных сродкаў, а таксама сродкаў рабочых і служачых у гарадах і сельскай мясцовасці ўведзена ў эксплуатацыю 1 мільён 850 тысяч новых добраўпарадкаваных кватэр з агульнай плошчай прыкладна 80 мільянаў квадратных метраў, або на 0,8 мільёна квадратных метраў больш, чым у 1965 годзе.

ДВА НАВАСЕЛЛІ

Амаль два гады Гомельскі абласны краязнаўчы музей быў закрыты для наведвальнікаў — у старажытным будынку ішоў капітальны рамонт. Яны дзяржаўнага камісія прыняла ў будаўніцтве першую чаргу ўрады дасавецкай гісторыі краіны. Яны зоймуць плошчу наля трохсот квадратных метраў, г. зн. больш, чым раней займаў музей.

Дырэктар музея І. Капаца расказаў нашаму карэспандэнту: — Да пераезду ў новы будынак мы рыхтаваліся даўно. Мастакі Е. Панаташын, Б. Кузьмічов, М. Навіцкі выканалі эскізы экспазіцыі, распрацаваны экспазіцыйныя планы. Дарэчы, за гэты час музей папоўніўся многімі ціннымі знаходкамі. Мы разлічваем адкрыць першыя два аддзельныя павільёны ў гэтым годзе.

У лясным крыле будынка, якое было зруйнавана ў гады вайны, пачаў працоўны будаўнічы аб'ект аб'яцаньні зачыніць усе работы да 1 жніўня. Але адначасова з аднаўленьнем будынка, рыхту-

юцца і будучыя экспазіцыі аддзела савецкага пераходу і нацыянальнага галерэй. Разам з выставачнай залай яны зоймуць 940 квадратных метраў. Работнікі музея прымаюць усе намеры, каб да 50-годдзя Савецкай улады музей прыняў першыя наведвальнікаў.

Гэтым жа дзеньмі ў Гомелі адбылося лічэ адно навасельле — уступіў у строй Дом культуры. Ён некалькі гадоў да гэтага часу выступаў вялікі музычны калектыв, апаратура гульні і іншыя прылады, выгодыныя рабочым набыты.

Гэтым жа дзеньмі ў Гомелі адбылося лічэ адно навасельле — уступіў у строй Дом культуры. Ён некалькі гадоў да гэтага часу выступаў вялікі музычны калектыв, апаратура гульні і іншыя прылады, выгодыныя рабочым набыты.

Гэтым жа дзеньмі ў Гомелі адбылося лічэ адно навасельле — уступіў у строй Дом культуры. Ён некалькі гадоў да гэтага часу выступаў вялікі музычны калектыв, апаратура гульні і іншыя прылады, выгодыныя рабочым набыты.

Гэтым жа дзеньмі ў Гомелі адбылося лічэ адно навасельле — уступіў у строй Дом культуры. Ён некалькі гадоў да гэтага часу выступаў вялікі музычны калектыв, апаратура гульні і іншыя прылады, выгодыныя рабочым набыты.

Гэтым жа дзеньмі ў Гомелі адбылося лічэ адно навасельле — уступіў у строй Дом культуры. Ён некалькі гадоў да гэтага часу выступаў вялікі музычны калектыв, апаратура гульні і іншыя прылады, выгодыныя рабочым набыты.

Гэтым жа дзеньмі ў Гомелі адбылося лічэ адно навасельле — уступіў у строй Дом культуры. Ён некалькі гадоў да гэтага часу выступаў вялікі музычны калектыв, апаратура гульні і іншыя прылады, выгодыныя рабочым набыты.

Налі Вайткуская, вучаніца Цімавіцкай грамадзянскай школы, заахаленца драматычным мастацтвам.

Рэлія Гамель ў адзінаццаці годзе ў Галубіна для яе крок да авалодання сакрэтамі акцёрскага майстарства.

На адным нашым фотакарэспандэнце С. Ананіі — Налі ў адной са сцен п'есы, паказанай драмгуртучкамі Цімавіцкай школы на фестывалі самадзейных тэатральных калектываў Мінскай вобласці.

МАСАВЫМІ ТЫРАЖАМІ

Выдавецтва «Беларусь» гэтымі днямі выпусціла ў свет масавыя тыражамі на Беларускай і рускай мовах «Палажэнне аб выбарах у Вярхоўны Савет Беларускай ССР» і «Палажэнне аб выбарах у абласныя, раёныя, гарадскія, сельскія і пасялковыя Саветы дэпутатаў працоўных Беларускай ССР».

Гэтым жа дзеньмі ў Гомелі адбылося лічэ адно навасельле — уступіў у строй Дом культуры. Ён некалькі гадоў да гэтага часу выступаў вялікі музычны калектыв, апаратура гульні і іншыя прылады, выгодыныя рабочым набыты.

Гэтым жа дзеньмі ў Гомелі адбылося лічэ адно навасельле — уступіў у строй Дом культуры. Ён некалькі гадоў да гэтага часу выступаў вялікі музычны калектыв, апаратура гульні і іншыя прылады, выгодыныя рабочым набыты.

Гэтым жа дзеньмі ў Гомелі адбылося лічэ адно навасельле — уступіў у строй Дом культуры. Ён некалькі гадоў да гэтага часу выступаў вялікі музычны калектыв, апаратура гульні і іншыя прылады, выгодыныя рабочым набыты.

Гэтым жа дзеньмі ў Гомелі адбылося лічэ адно навасельле — уступіў у строй Дом культуры. Ён некалькі гадоў да гэтага часу выступаў вялікі музычны калектыв, апаратура гульні і іншыя прылады, выгодыныя рабочым набыты.

Гэтым жа дзеньмі ў Гомелі адбылося лічэ адно навасельле — уступіў у строй Дом культуры. Ён некалькі гадоў да гэтага часу выступаў вялікі музычны калектыв, апаратура гульні і іншыя прылады, выгодыныя рабочым набыты.

Гэтым жа дзеньмі ў Гомелі адбылося лічэ адно навасельле — уступіў у строй Дом культуры. Ён некалькі гадоў да гэтага часу выступаў вялікі музычны калектыв, апаратура гульні і іншыя прылады, выгодыныя рабочым набыты.

Гэтым жа дзеньмі ў Гомелі адбылося лічэ адно навасельле — уступіў у строй Дом культуры. Ён некалькі гадоў да гэтага часу выступаў вялікі музычны калектыв, апаратура гульні і іншыя прылады, выгодыныя рабочым набыты.

Гэтым жа дзеньмі ў Гомелі адбылося лічэ адно навасельле — уступіў у строй Дом культуры. Ён некалькі гадоў да гэтага часу выступаў вялікі музычны калектыв, апаратура гульні і іншыя прылады, выгодыныя рабочым набыты.

Гэтым жа дзеньмі ў Гомелі адбылося лічэ адно навасельле — уступіў у строй Дом культуры. Ён некалькі гадоў да гэтага часу выступаў вялікі музычны калектыв, апаратура гульні і іншыя прылады, выгодыныя рабочым набыты.

Гэтым жа дзеньмі ў Гомелі адбылося лічэ адно навасельле — уступіў у строй Дом культуры. Ён некалькі гадоў да гэтага часу выступаў вялікі музычны калектыв, апаратура гульні і іншыя прылады, выгодыныя рабочым набыты.

Гэтым жа дзеньмі ў Гомелі адбылося лічэ адно навасельле — уступіў у строй Дом культуры. Ён некалькі гадоў да гэтага часу выступаў вялікі музычны калектыв, апаратура гульні і іншыя прылады, выгодыныя рабочым набыты.

Гэтым жа дзеньмі ў Гомелі адбылося лічэ адно навасельле — уступіў у строй Дом культуры. Ён некалькі гадоў да гэтага часу выступаў вялікі музычны калектыв, апаратура гульні і іншыя прылады, выгодыныя рабочым набыты.

Гэтым жа дзеньмі ў Гомелі адбылося лічэ адно навасельле — уступіў у строй Дом культуры. Ён некалькі гадоў да гэтага часу выступаў вялікі музычны калектыв, апаратура гульні і іншыя прылады, выгодыныя рабочым набыты.

ПРЫХОДЗІМ ВУЧЫЦЦА...

Алег Макараў (СССР) — «Фантастычная сімфонія». Ф. Стопельман (Нідэрланды) — «Літаратурныя праблемы».

Алег Макараў (СССР) — «Фантастычная сімфонія». Ф. Стопельман (Нідэрланды) — «Літаратурныя праблемы».

Чым даужэй знаходзіцца на выставы «Інтэрпрэс-фота», тым больш уражаныя чым усё новае і новае ўражаныя. Уражаныя тым, пасля трох-чатырох дзённага падарожжа на залы, пасля тых перапоўненых уражаннямі, але не ўсё яшчэ зразумела, вывучана. І таму многія прыходзяць сюды на некалькі разоў. Асабліва хваляюцца, зразумела, тых, хто самі ўжо паспыталі хлеба фатаграфічнай творчасці.

Выстаўкі для нас — універсітэт. Мы прыходзім сюды з запіснымі кніжкімі і фотаварыянтамі, якія на заняткі і тэарэтычныя і практычныя. Мы шмат фатаграфуем — вынісам з «заняткаў» запасы рэспрадукцый у касетах, апарату і занатавання назаўсёды «зможы гледачоў». Дома абдумваем усё, дзелімся ўражаннямі і на ўсе лады расказваем Вялікую Фатаграфію.

Кіно, якое нарадзілася ад фатаграфіі, доўга называлі Вялікім Нямым. Я не ўпэўнены, што мастацтва стварэння тэрма лічыцца нямым, але што яго Вялікае — баспрэчна. У гэтым рахуна пераконаваюць стэндзі выставы «Інтэрпрэс-фота» 66.

Мы пераконаваемся тамсама на выставы, што фатаграфія — чалавечая форма. І даручам нават некалькіх неадпаведных форм, калі адчуваем грамадзянскую страснасць і захопленасць аўтара.

Выстаўкі для нас — універсітэт. Мы прыходзім сюды з запіснымі кніжкімі і фотаварыянтамі, якія на заняткі і тэарэтычныя і практычныя. Мы шмат фатаграфуем — вынісам з «заняткаў» запасы рэспрадукцый у касетах, апарату і занатавання назаўсёды «зможы гледачоў». Дома абдумваем усё, дзелімся ўражаннямі і на ўсе лады расказваем Вялікую Фатаграфію.

На шляху ад рэальнай фатаграфіі да беспредметнай — незлічоныя розныя сродкі, якія дэзавуюць выключна са здымка непатрэбна, лішня дэталі, абгалюняць паўтаны, дабіваюць звышчактравы. Так узнікае фатаграфіка. На выставы яе ўзоры шматлікія — нават у не вельмі дасведжанага гледача складваецца ўражэнне аб тым, што гэта такое. Аднак, пры гэтых умовах, лабараторную працу можна дасягнуць аб абсурду, да поўнай беспредметнасці адностварэння. Беспредметны работ на выставы мала. Вельмі мала. Звычайна наведвальнікі, звыкаючыся з ім, паіскаюць плячыма. Але ці ўсё адзінак, якія звыкаюць абстрактнымі, сапраўды беспредметныя? Не! Шмат у якіх выпадках так толькі здаецца. На справе ж такія здымкі — вынік таго, што навука імкліва пашырвае геаграфію прыгожага. Перад гледачым чалавекам раскрываюцца здзіўляючыя карціны раней неведаных стану матэрыі. Мікра- і макрафатаграфія авалодваюць фантастычнымі сюжэтамі.

Істотна, што на выставы здаецца і аб фатаграфічнай навуцы. Ні адзін від выяўлення мастацтва не мае такой дэпагогі ад навуцы, як фатаграфія. Калі б фатаграфія была неадпаведна, яна была б на ўражэнні і асабіста б імя, фізіка, матэматыка, біялогія, гісторыя мастацтваў, эстэтыка, філасофія... Калі-роў фотанары «Карыда», выставлены іспанцам Хуанам Калдзіла, каларовае серыя «Выяўрэнне вулкана» саўвядца фотажурналіста Вадзіма Піперытара і «Краіна сталанітэў» венгра Роберта Хорлінга — ці ж не сведчанне гэта вялікіх «капітальных укладанняў» навуцы ў фатаграфію. І адначасова — ці ж не прыклад гэта дабраўменнасці фатаграфіі, якая шодра сплывае навуцы на даруцы.

Бывае і інакш: аўтар стварае «твор» з нічога — за свечкае ліст фатаграфічнай паперы, праўдлівае мажэмі пэндзля, перафармае чорнае ў белое, гледаче ў буржуйнае і наадварот... Але гэта ўжо выключнае...

У чым жа магнетызм сённяшняй фатаграфіі? Што прыцягвае да яе і дарослыя і дзеці? Што прымуша гледачоў падоўгу ўглядацца ў здымкі? Першапачаткова жыццёвае. Магнетызм у здымках момант тае ці іншае правы жыцця. Вос партрэт маці героя-мажэмі, створаны Сямёнам Кератковым. Вос шматлікія спартыўныя фатаграфіі. Вос маленькі негр на здымку нідэрландца Ф. Стопельмана «Літаратурныя праблемы»... Колькі ўспынальных дакладнасці, вялікай праўды, аптымізму ў кожным з іх!

Матчыма, заўтра мы атрымаем зусім іншачы прыклады — і адрозны станем працаваць прычынова інакш. З'явіцца новыя святадчуваельныя матэрыялы з зусім новымі ўласцівасцямі, з'явіцца звышчараснае інакш. А, можа, навука дасягне ўвогуле прычынова новае магчымасці ствараць адностварэнне... Што ж, тады пойдзе размова аб зусім інакш «модзе»! Не, і тады гэта будзе не мода, а новая фатаграфія... І якая ж тады будзе выставы!

У заключэнне пра тое, што я рэспрадуктаваў для сябе асабіста «на ўспыналь».

Маймі любімымі работамі сталі «Маці» С. Караткова, серыя К. Сата «Сустрэчы на вуліцах» (Японія), «Насуоўвядца штурм» таландца С. М. К. Чыта і жарт англічаніна Д. Дрысідэйла «А я цябе бачу!» Я ў думках з удзячнасцю паіскаю рукі аўтарам гэтых фатаграфіяў.

Ды хіба толькі я адзін? Ды хіба толькі ім!

А. ДЗІТЛАУ, старшыня фотасекцыі Саюза журналістаў БССР.

ПА ВЫСТАВАЧНЫХ ЗАЛАХ

СА СПАДЧЫНЫ ВАСІЛЯ КРАЎЦОВА

У гэтыя дні гамілячана знаёміцца з выстаўкай твораў Васіля Краўцова. Ураджэнец Гомельшчыны, выхаванец Мінскага мастацкага вучылішча, знаўца народнай творчасці, В. Краўцоў за сваё кароткае жыццё здуло стварыць цікавыя работы, якія з'яўляюцца пэўным укладам у развіццё сучаснага беларускага пейзажа.

Целыяна пачуццую, стрыманы колер, праўдлівае — вось чым пакупляюць і першыя спробы мастака ў жанры пейзажа, і больш познія яго работы, такія, як «Калас станы», «Каласная вуліца», «Каласны рынак», «У сянта».

У гэтыя дні гамілячана знаёміцца з выстаўкай твораў Васіля Краўцова. Ураджэнец Гомельшчыны, выхаванец Мінскага мастацкага вучылішча, знаўца народнай творчасці, В. Краўцоў за сваё кароткае жыццё здуло стварыць цікавыя работы, якія з'яўляюцца пэўным укладам у развіццё сучаснага беларускага пейзажа.

Целыяна пачуццую, стрыманы колер, праўдлівае — вось чым пакупляюць і першыя спробы мастака ў жанры пейзажа, і больш познія яго работы, такія, як «Калас станы», «Каласная вуліца», «Каласны рынак», «У сянта».

ВЁСКА НА РЫШТАВАНАХ

[Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.]

курс на лепшую комплексную будову вёскі. Уздольнічаны ў ім запрошаны праекціроўшчыкі, архітэктары, будаўнічы гаспадарнікі і г. д. Вынікі гэтага конкурсу будуць мець асаблівае значэнне для Беларусі, дзе гістарычна склаўся дробна-населены і хутарская форма сялянства. Скажу дарэчы, што праекціроўшчыкі рэспублікі правядзена пэўная работа па вызначэнню перспектывных населеных пунктаў і месцаў размяшчэння вытворчых комплексаў. Але дагэтуль праекты ці хаця б з'явіліся канкрэтныя планіроўкі не з'явіліся 35 працэнтаў калгасаў і 40 працэнтаў саўгасаў.

Узводзіць клуб аж чатыры гады. Але паслухае будучыню — і ім паслухае: слабая вытворчая база, храничы недахоп будаўнічых матэрыялаў, цяжкае рабачыя сілы. Ці перспектывны гэты будаўнічы арганізацыі? — пытаюцца ў Станіслава Сцяпанавіча.

Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.]

Безумоўна. Хоць недахопы, пра якія вы гаворылі, і маюць месца, але на ўсё гэта глядзецца з пункту гледжання, як было ўчора і як ёсць сёння... Калі «Міжгаласбуд» толькі арганізаваліся, іх гадавы абарот па рэспубліцы склаўся ўсяго 3,4 мільянеў рублёў. А цяпер — 85 мільянеў! Больш чым чакалі мела Міністэрства гарадскога і сельскага будаўніцтва (было такое).

Каб падкрэсліць, якая ўвага надаецца цяпер будаўніцтву ў сельскай мясцовасці, у памяню, што ў краіне прыводзіцца конкурс на лепшую комплексную будову вёскі. Уздольнічаны ў ім запрошаны праекціроўшчыкі, архітэктары, будаўнічы гаспадарнікі і г. д. Вынікі гэтага конкурсу будуць мець асаблівае значэнне для Беларусі, дзе гістарычна склаўся дробна-населены і хутарская форма сялянства. Скажу дарэчы, што праекціроўшчыкі рэспублікі правядзена пэўная работа па вызначэнню перспектывных населеных пунктаў і месцаў размяшчэння вытворчых комплексаў. Але дагэтуль праекты ці хаця б з'явіліся канкрэтныя планіроўкі не з'явіліся 35 працэнтаў калгасаў і 40 працэнтаў саўгасаў.

Я цікаўлюся спецыялізацыяй у сельскім будаўніцтве. Спецыялізацыя — справа карысная. Але ў гэтым выпадку, мне здаецца, яна дэведана да абсурду. Справа ў тым, што кожны каруны ці жылы дом ці нарэшце, клуб у вёсцы будуюць адрозны шасць або сем арганізацый, прычым розныя веданствы. Толькі адну водна-партую вежу стаяць чатыры субпадрачкі — адзін капае шчыліну, другі ўстаўляе трубы,

УПЕРШЫНЮ ў СВЕТЛАГОРСКУ

У Светлагорску ў Доме культуры энергетычнай рагорнітаў мастацкая выстаўка. Больш за сто твораў экспануюць мясцовыя мастакі. Тамсама адзінаццаць чалавек а на ўстае перад ім — саляма, звычайна, аржыван. Мудрагеліні ён над ёю гадзіну, другую, склейвае, паводна. «Батальёны тэматыкі» «Артылерысты», «Міншукальнікі».

Выразныя прычым пейзажы В. Баранава «Перад кваліфікацыяй», «Стары», «Перад вечарам», а тамсама яго «Індустрыяльны пейзаж».

Народнымі месціцам прысвечана палатна «Партызаны» М. Бал. Гэты ж мастак паказаў і іншыя творы «Батальёны тэматыкі» «Артылерысты», «Міншукальнікі».

Таякая выстаўка экспануецца ў Светлагорску ўпершыню. Яна стала падзеяй у культурным жыцці горада.

Светлагорск. Л. БАЛДУЭУ.

ЦУД СА ЗВЫЧАЙНАЙ САЛОМЫ

Жыве ў вёсцы Кукальчыкі, што ў Іванаўскім раёне, каласнік Мікалай Раманюк. Просты, працавіты, які аднаго адзінаццаць чалавек а на ўстае перад ім — саляма, звычайна, аржыван. Мудрагеліні ён над ёю гадзіну, другую, склейвае, паводна. «Батальёны тэматыкі» «Артылерысты», «Міншукальнікі».

Выразныя прычым пейзажы В. Баранава «Перад кваліфікацыяй», «Стары», «Перад вечарам», а тамсама яго «Індустрыяльны пейзаж».

Народнымі месціцам прысвечана палатна «Партызаны» М. Бал. Гэты ж мастак паказаў і іншыя творы «Батальёны тэматыкі» «Артылерысты», «Міншукальнікі».

Таякая выстаўка экспануецца ў Светлагорску ўпершыню. Яна стала падзеяй у культурным жыцці горада.

Светлагорск. Л. БАЛДУЭУ.

СЯМЕЙНЫ КВАРТЭТ

Генадзь Ігнатавіч Астроўскі прафесійна выкладчык матэматыкі. Працуе ён у Веліскальскай сярэдняй школе Лепельскага раёна.

Шмат гадоў займаецца наставніцтвам музычнай, ірўе ў школе мастацкай самадзейнасцю, вучыцца завоучаў інакш музычнай тэматыцы. Сваё замілаванне да музыкі наставнік перадаў сынам Алегі і Аліксандру.

Прычына пераважна падтрымвала сям'ю Астроўскіх для работы мясцовага саўгаса «Валосавічы». Надаўна ў клубе саўгаса выступіў квартэт народных інструментаў у складзе Г. Астроўскага (балалайка), яго жонкі Антаніны Мікалаўны (домра), сыноў Алегі і Аліксандра (баны).

А. АРЦЕМАУ.

КАСТРЫЧЫЦКІЯ ЧЫТАННІ

Кастрыччыцкія чытанні праводзяць у Бабруйскай гарком партыі, гарадское аддзяленне таварыства «Веды» і аддзяленне культуры таварыства «Пачаіны».

Усе гэтыя гады да добра, калі б дастаткова ася прычывалася ў сентакці. Пакуль жа рэжысёрская задума праўдліва аднаго вельмі нільзуба і часта церпіць паражэнне ў амаганні

НАШЫ ГОСЦІ — РЫЖАНЕ

З візітам дружбы на некалькі дзён зваяўта да нас Дзяржаўны рыжскі тэатр рускай драмы. Ён паказаў мінчанам спектаклі «Калды ў доме сінера Куп'ёла» па «сумяня намердзі» (мал., прынасіць, вызначае аўтар жанр твора) Эдуарда Філіпа. Рэжысёр спектакля — заслужаны дзеяч мастацтваў УАССР А. Нац, мастак — А. Фрайберг.

Полуна зала лепшэе сведчанне таго, як была прынята гэтая работа нашымі гасцямі. На здымку вы бачыце сцэну са спектакля. Справа налева — заслужаны артыст ЛССР Г. Цімафееў (Лука Куп'ёла), заслужаная артыстка ЛССР М. Падурская (яго жонка Канчат), артыст А. Гетман (іх сын Наніла).

Фота С. АНАННІ.

К АЛЯ ўВАХОДУ на могілкі спынілася маўкліва пастаць нехайна апаратура чалавек. Да яго, крідлом падышла Асоба. З тых, хто сему ірўе на чужым нашчасы. Пачала Асоба дзеці ў дупу чалавек, які сорах дабы назва пахаваў сваю жонку. Паўноў стала незнама мая Жыччына, яна пашпадала чалавек а і правала яго, спачатку да аўтобуса, пасля да дома, а потым зайшла і ў дом. Так шафер Чадаеў і урач Ліза павяваліся і неўзабаве паканіліся. Але няма ім шчасця — усё і ўсё супраць. Развішліся.

Так выглядаюць вонкавы падзеі п'есы Аліксандра Штэйна «Удавец» наставінай Гомельскай абласным драматычным тэатрам (рэжысёр І. Папоў). Але за гэтымі, увогуле банальнымі, сітуацыямі хаваецца спроба сур'ёзна падумаць над каштоўнасцямі сённяшняга жыцця, якое прымае астафету ад мінулага. І ў звычайных сітуацыях раскрывае аўтар парадкальнасць жыцця і сваё разуменне яго.

Характары п'есы вышасы драматырам умела, сітуацыі афарслены ася і востра, але з развіццём дзеяння маіне пацучце незадоволенасці тым лейт-матывам безнадзейнасці, што прычынае ўвесь твор. Падчынаецца, што супраць гэтай філасофіі адмежаваны аўтар ставіць толькі фармальныя рагаты дэ-кларацыі, прычынае якіх не можа нікога апунаць. І паступова аўтарская паітыка падходзіць недазе зусім блізка да паітыкі цёмнай Асобы з яе катэгорычным сьвярдженнем: «Усё было, усё бачыў я, — і ўсё ідзе да нуля!»

Есць у п'есы яшчэ адна маіт-мь, які, уласна, і прыцягвае да яе увагу тэатра. Рэжысёр спектакля І. Папоў уочыў у п'есе магчымасць стварыць спектакль ад чалавечай вернасці і абавязку, аб тым, што мы ўсё ў неаплачаны дагу перад салдатамі, якія былі на прад-дзім ірэй вайны, што паміць аб іх не павіна сцерпіць не павіна раставарыцца ў штодзённы клопатах. З гэтай паітыкі меася на ўвазе ўстаіўны ў спрэчку з «нулявой» філасофіяй, паіхнуць паітыка Асобы (жыццё чалавек не праходзіць без следу, калі яго аддзяча высакароднай справе).

Выліны партрэт маладой жанчыны ў вайсковым адзенні влісць на сцяне ў кватэры Чадаевых, а сама Марыя-Марго, якая надаўна памерла, уключаецца ў дзеянне спектакля: рэжысёр імяніцца праз іе, праз адпаведна да яе вырашчэй са-спраўдзінае, без сентымен-спраўдзінае. І прысуд яго тым больш суровы — не па дарозе з бачкам, з сястрой, што «прадалі» сваю вернасць. Але яны не «прадаўшы», яны проста баіцца адзіноты на ўсё жыццё, баіцца ўсегаўнай Улад «нуля».

Імяны яні толькі-толькі паспрабаў намаіцца сваю жыццёвую паітыку, толькі пацучы верчы ў жыццё, з незвычайным запалам абурэння кідае Лізе адзеклівыя словы. Але не з Лізы ён адзеклівае, а з сябе, са сваёй даверлівасці і вернасці. А за яго спойні быта лунае прывід Асобы і ківае галавой, калі Жыччына нішчыць тое, што зусім надаўна прыдаў. Няма вернасці і, значыць, няма веры.

Нама веры і ў Чадаева. Дэ-

Праста? Не вельмі, прынасіць для самага актыўнага з іх — Жыччына (П. Вароб'еў), бунтаўшчык і максіміліста, судзіў ў апошняй інстанцыі. Ён сам імяніцца да поўнай акрэсленасці наводзіць і патрабуе таго ж ад іных, у першую чаргу — ад бацькі. А бацьку ён любіць па-спраўдзінаму, без сентымен-спраўдзінае. І прысуд яго тым больш суровы — не па дарозе з бачкам, з сястрой, што «прадалі» сваю вернасць. Але яны не «прадаўшы», яны проста баіцца адзіноты на ўсё жыццё, баіцца ўсегаўнай Улад «нуля».

Імяны яні толькі-толькі паспрабаў намаіцца сваю жыццёвую паітыку, толькі пацучы верчы ў жыццё, з незвычайным запалам абурэння кідае Лізе адзеклівыя словы. Але не з Лізы ён адзеклівае, а з сябе, са сваёй даверлівасці і вернасці. А за яго спойні быта лунае прывід Асобы і ківае галавой, калі Жыччына нішчыць тое, што зусім надаўна прыдаў. Няма вернасці і, значыць, няма веры.

Нама веры і ў Чадаева. Дэ-

Праста? Не вельмі, прынасіць для самага актыўнага з іх — Жыччына (П. Вароб'еў), бунтаўшчык і максіміліста, судзіў ў апошняй інстанцыі. Ён сам імяніцца да поўнай акрэсленасці наводзіць і патрабуе таго ж ад іных, у першую чаргу — ад бацькі. А бацьку ён любіць па-спраўдзінаму, без сентымен-спраўдзінае. І прысуд яго тым больш суровы — не па дарозе з бачкам, з сястрой, што «прадалі» сваю вернасць. Але яны не «прадаўшы», яны проста баіцца адзіноты на ўсё жыццё, баіцца ўсегаўнай Улад «нуля».

Імяны яні толькі-толькі паспрабаў намаіцца сваю жыццёвую паітыку, толькі пацучы верчы ў жыццё, з незвычайным запалам абурэння кідае Лізе адзеклівыя словы. Але не з Лізы ён адзеклівае, а з сябе, са сваёй даверлівасці і вернасці. А за яго спойні быта лунае прывід Асобы і ківае галавой, калі Жыччына нішчыць тое, што зусім надаўна прыдаў. Няма вернасці і, значыць, няма веры.

Нама веры і ў Чадаева. Дэ-

Праста? Не вельмі, прынасіць для самага актыўнага з іх — Жыччына (П. Вароб'еў), бунтаўшчык і максіміліста, судзіў ў апошняй інстанцыі. Ён сам імяніцца да поўнай акрэсленасці наводзіць і патрабуе таго ж ад іных, у першую чаргу — ад бацькі. А бацьку ён любіць па-спраўдзінаму, без сентымен-спраўдзінае. І прысуд яго тым больш суровы — не па дарозе з бачкам, з сястрой, што «прадалі» сваю вернасць. Але яны не «прадаўшы», яны проста баіцца адзіноты на ўсё жыццё, баіцца ўсегаўнай Улад «нуля».

Імяны яні толькі-толькі паспрабаў намаіцца сваю жыццёвую паітыку, толькі пацучы верчы ў жыццё, з незвычайным запалам абурэння кідае Лізе адзеклівыя словы. Але не з Лізы ён адзеклівае, а з сябе, са сваёй даверлівасці і вернасці. А за яго спойні быта лунае прывід Асобы і ківае галавой, калі Жыччына нішчыць тое, што зусім надаўна прыдаў. Няма вернасці і, значыць, няма веры.

Нама веры і ў Чадаева. Дэ-

клараваны аўтарам які моцны, удмлівы, душюна багаты чалавек, на справе ён выглядае разуболеным, маўклівым, сухім і нават чорстым. Чадаеў — Мірона робіць яшчэ адзін крок у падкрэсліванні нупунаенасці гэтай дзеючай асобы п'есы. Адсюль і наладар да кахання Лізы, да самага Чадаева. Проста, сустраіся двое неладараных і не адолелі застанца разам — такі хочацца зрабіць выдмлівы, душюна багаты чалавек, на справе ён выглядае разуболеным, маўклівым, сухім і нават чорстым. Чадаеў — Мірона робіць яшчэ адзін крок у падкрэсліванні нупунаенасці гэтай дзеючай асобы п'есы. Адсюль і наладар да кахання Лізы, да самага Чадаева. Проста, сустраіся двое неладараных і не адолелі застанца разам — такі хочацца зрабіць выдмлівы, душюна багаты чалавек, на справе ён выглядае разуболеным, маўклівым, сухім і нават чорстым. Чадаеў — Мірона робіць яшчэ адзін крок у падкрэсліванні нупунаенасці гэтай дзеючай асобы п'есы. Адсюль і наладар да кахання Лізы, да самага Чадаева. Проста, сустраіся двое неладараных і не адолелі застанца разам — такі хочацца зрабіць выдмлівы, душюна багаты чалавек, на справе ён выглядае разуболеным, маўклівым, сухім і нават чорстым. Чадаеў — Мірона робіць яшчэ адзін крок у падкрэсліванні нупунаенасці гэтай дзеючай асобы п'есы. Адсюль і наладар да кахання Лізы, да самага Чадаева. Проста, сустраіся двое неладараных і не адолелі застанца разам — такі хочацца зрабіць выдмлівы, душюна багаты чалавек, на справе ён выглядае разуболеным, маўклівым, сухім і нават чорстым. Чадаеў — Мірона робіць яшчэ адзін крок у падкрэсліванні нупунаенасці гэтай дзеючай асобы п'есы. Адсюль і наладар да кахання Лізы, да самага Чадаева. Проста, сустраіся двое неладараных і не адолелі застанца разам — такі хочацца зрабіць выдмлівы, душюна багаты чалавек, на справе ён выглядае разуболеным, маўклівым, сухім і нават чорстым. Чадаеў — Мірона робіць яшчэ адзін крок у падкрэсліванні нупунаенасці гэтай дзеючай асобы п'есы. Адсюль і наладар да кахання Лізы, да самага Чадаева. Проста, сустраіся двое неладараных і не адолелі застанца разам — такі хочацца зрабіць выдмлівы, душюна багаты чалавек, на справе ён выглядае разуболеным, маўклівым, сухім і нават чорстым. Чадаеў — Мірона робіць яшчэ адзін крок у падкрэсліванні нупунаенасці гэтай дзеючай асобы п'есы. Адсюль і наладар да кахання Лізы, да самага Чадаева. Проста, сустраіся двое неладараных і не адолелі застанца разам — такі хочацца зрабіць выдмлівы, душюна багаты чалавек, на справе ён выглядае разуболеным, маўклівым, сухім і нават чорстым. Чадаеў — Мірона робіць яшчэ адзін крок у падкрэсліванні нупунаенасці гэтай дзеючай асобы п'есы. Адсюль і наладар да кахання Лізы, да самага Чадаева. Проста, сустраіся двое неладараных і не адолелі застанца разам — такі хочацца зрабіць выдмлівы, душюна багаты чалавек, на справе ён выглядае разуболеным, маўклівым, сухім і нават чорстым. Чадаеў — Мірона робіць яшчэ адзін крок у падкрэсліванні нупунаенасці гэтай дзеючай асобы п'есы. Адсюль і наладар да кахання Лізы, да самага Чадаева. Проста, сустраіся двое неладараных і не адолелі застанца разам — такі хочацца зрабіць выдмлівы, душюна багаты чалавек, на справе ён выглядае разуболеным, маўклівым, сухім і нават чорстым. Чадаеў — Мірона робіць яшчэ адзін крок у падкрэсліванні нупунаенасці гэтай дзеючай асобы п'есы. Адсюль і наладар да кахання Лізы, да самага Чадаева. Проста, сустраіся двое неладараных і не адолелі застанца разам — такі хочацца зрабіць выдмлівы, душюна багаты чалавек, на справе ён выглядае разуболеным, маўклівым, сухім і нават чорстым. Чадаеў — Мірона робіць яшчэ адзін крок у падкрэсліванні нупунаенасці гэтай дзеючай асобы п'есы. Адсюль і наладар да кахання Лізы, да самага Чадаева. Проста, сустраіся двое неладараных і не адолелі застанца разам — такі хочацца зрабіць выдмлівы, душюна багаты чалавек, на справе ён выглядае разуболеным, маўклівым, сухім і нават чорстым. Чадаеў — Мірона робіць яшчэ адзін крок у падкрэсліванні нупунаенасці гэтай дзеючай асобы п'есы. Адсюль і наладар да кахання Лізы, да самага Чадаева. Проста, сустраіся двое неладараных і не адолелі застанца разам — такі хочацца зрабіць выдмлівы, душюна багаты чалавек, на справе ён выглядае разуболеным, маўклівым, сухім і нават чорстым. Чадаеў — Мірона робіць яшчэ адзін крок у падкрэсліванні нупунаенасці гэтай дзеючай асобы п'есы. Адсюль і наладар да кахання Лізы, да самага Чадаева. Проста, сустраіся двое неладараных і не адолелі застанца разам — такі хочацца зрабіць выдмлівы, душюна багаты чалавек, на справе ён выглядае разуболеным, маўклівым, сухім і нават чорстым. Чадаеў — Мірона робіць яшчэ адзін крок у падкрэсліванні нупунаенасці гэтай дзеючай асобы п'есы. Адсюль і наладар да кахання Лізы, да самага Чадаева. Проста, сустраіся двое неладараных і не адолелі застанца разам — такі хочацца зрабіць выдмлівы, душюна багаты чалавек, на справе ён выглядае разуболеным, маўклівым, сухім і нават чорстым. Чадаеў — Мірона робіць яшчэ адзін крок у падкрэсліванні нупунаенасці гэтай дзеючай асобы п'есы. Адсюль і наладар да кахання Лізы, да самага Чадаева. Проста, сустраіся двое неладараных і не

ВЫДАНИЮ ЮБИЛЕЙНАГО ГОДА

1967 годзе, кнігавыдавецтва прыводуць кніга-аматэраў асабліва шырокім выбарам сваёй прадукцыі.

Не так даўно ў кнігарнях Масквы можна было бачыць вялікія чэргі кнігавыдаўцаў. Ішла паліца на 200-томную «бібліятэку ўсёмірскай літаратуры». Падліска была прыведзена за гадзіну. Эрэфіты, і ў любы дзень ля прылаўку кніжных магазінаў савецкіх гарадоў і вёсак людзі. Попыт на кнігі вялікі. Гэта натуральна, калі, напрыклад, ўлічыць, што рознымі відамі навування ў Савецкай краіне занята больш 71 мільяна чалавек. Чытаць кожа, вядома, значна больш. Толькі ў Дзяржаўнай бібліятэцы імя У. І. Леніна іх 240 тысяч. Вядома, што попыт нараджае прапанову.

Савецкія кнігавыдаўцы кожны год выпускаюць прыкладна 76 тысяч кніг і брашуры, іх угульна тыраж дасягае аднаго мільярда трыста тысяч экзэмпляраў. У краіне — каля васьмі тысяч газет і амаль чатыры тысяч часопісаў. Разам тыраж іх перавышае дзевяць сорак мільянаў экзэмпляраў.

Паводле афіцыйных звестак ЮНЕСКО, у СССР публікуецца чацвёрта частка ўсёй сусветнай кніжнай прадукцыі. За гэты перыяд (1966—1970 гады) выйшлі кнігі павялічыліся на 25 працэнтаў. Да 1970 года іх тыраж перавысіць паўтара мільярда экзэмпляраў.

Савецкія кнігі выдаюцца на 89 мовах народаў СССР і на 51 замежнай мове. За гады Савецкай улады выпушчана звыш двух мільянаў назваў кніг. Гэта ў чатыры разы больш, чым за чатыры папярэднія стагоддзі. Да Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі больш за 40 народнасцей царскай Расіі мелі мала пісьменнасці. У нашы дні на кожнай трыццаці кнігі выходзяць тысячамі тыражамі. Ва ўсіх раней гэтых месцах кніга — звычайная з'ява. У Казахстане, напрыклад, у 1913 годзе выйшла 13 кніг, а ў 1965 годзе — больш паўтары тысячы.

Не толькі руская, але і ўся шматнацыянальная савецкая літаратура атрымала прызнанне ў замежных дзяржавах. Кіргіз Чынгыз Айтматов вядомы ў Індыі, Фінляндыі, Турцыі, Югаславіі і іншых краінах. Яго творы выйшлі ў 34 замежных выданнях на 15 мовах. Кнігі ўкраінскага пісьменніка Алеся Ганчара выйшлі 67 выданняў на 13 мовах. Віліса Лісіца выдалі 63 замежныя выдання на 13 мовах.

Высока цікава савецкіх людзей да культуры замежных краін. Паводле звестак ЮНЕСКО, у Савецкім Саюзе перакладной літаратуры выдаецца больш, чым у Англіі, у 9 разоў, у Японіі — у 4,5 разоў, у ЗША — у 4 разы.

Кніжны савецкі рынак надзвычай багаты, а ў гэтым, юбілейным

Напярэдні святаванні 50-годдзя Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі савецкія людзі звяртаюцца да слаўнага мінулага сваёй сацыялістычнай дзяржавы. Яны, асабліва моладзь, жадаюць ведаць пра падвигі народа ў гады рэвалюцыі і грамадзянскай вайны, пра тое, як складалася новая культура, пра вялікіх дзеячоў вайны.

Цэнтральныя кнігавыдавецтвы адказваюць выпускам у 1967 годзе 11,5 тысячы назваў кніг і брашур угульнам тыражом звыш 230 мільянаў экзэмпляраў. Тыраж кніг рэспубліканскіх выдавецтваў дасягне амаль мільярд экзэмпляраў. Каля тысячы кніг будзе прысвечана Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі. 345 з іх выйдуць ў саюзных рэспубліках.

Кнігам У. І. Леніна і пра Леніна адроджана асабліва ўвага. Выходзяць дадатковы тыраж 55-томнага Збору яго твораў. У выданне «Прагрэс» закончыцца выпуск 40-томнага Збору твораў У. І. Леніна на англійскай, французскай і фінскай мовах. Выдавецтва «Художественная литература» выпускае кнігу «У. І. Ленін аб літаратуры і мастацтва». Закончыцца 5-томнае выданне Ленінскіх у Выдавецтва палітычнай літаратуры.

Каля трыццаці ўсіх выданняў гэтага года складзе літаратура навукова-вартэжына, цікавае да якой у Савецкім Саюзе таксама надзвычайна высокая.

У серыі падарунковых кніг выйдзе «Дэманіцы» Аляксандра Блока, «Уладзімір Ільіч Ленін» Уладзіміра Маякоўскага і іншых. Аматыры пазіі атрымаюць мініяцюры бібліятэку, у якой кожны з 597 пазіі народаў СССР будзе прадстаўлены адным вершам.

Цяжка пералічыць багатае і разнастайнае літаратурнае юбілейнае года. Тут першы том 18-томнага багата ілюстраванага выдання «Помнікі сусветнага мастацтва», серыя «Гарады і музеі свету», альбомы Эрмітажа і іншых скарбін мастацтва, фотальбом «Гісторыя старонкі гісторыі». Адна толькі «Молодая гвардыя» выпусціць 400 кніг.

Кнігавыдавец у 1967 годзе прымуць удзел у 20 замежных кірмашах і выстаўках, 1000 кніг ужо накіравана на сусветную выставку ў Манрэаль. А восенню ў маскоўскім парку «Сакольнікі» адкрыецца міжнародная кніжная выставка, на якой Савецкі Саюз будзе прадстаўлены асабліва шырока.

А.Д.

ТВОРЧЫ ЛЕС паэта Алеся Гурло не быў усплываным ружамі. Ён не здаў хмельна славы. Сціпласць, як неаддзельная якасць яго натуры, стрыманасць, спакой і разважлівасць, задумлены погляд глыбока пасаджаныя вады, добрая ўдасна чалавеча, імгнат заўважана ў жыцці, — такою аблічча Алеся Гурло. Такім замкнуўся ён усім тым, хто ведаў яго, хто сустракаўся з ім у тым неспакойнага гады, калі бунтавалі на зямлі вялікія чалавечыя страцілі, калі крыніца біла творчае жыццё, калі ў запале перабудовы свету часам адмаўлялася тое, што трэба было сцвярджаць, а сцвярджалася тое, што мела характар часовае, другароднае.

Многія сённяшняе чытачы творчых спадчыны Алеся Гурло разглядаюць толькі ў аспекце гістарычным. Для таго ж пакалення, кама ў Кастрычніку было ўжо 10—15 гадоў, хто ў гады вялікага творчага ўздыму ўсіх народных сіл быў у адным страі з такімі людзьмі, як Алесь Гурло, яго пазіі — адзін з тых ручайкоў, з якіх нараджаецца магутны паток сучаснай беларускай пазіі.

Як у рэчышча паўнаводнай ракі ўліваюцца не аднолькавай сілы і велічыні рэчкі і ручайкі, так і творчы ўклад кожнага паэта ў рэчышча сучаснай пазіі разназначна і сіле, але аднолькава неабходны.

Глыбінні паэта вымяраецца яго талентам, яго здольнасцю да мастацкага адлюстравання свету.

Свет пазіі Алеся Гурло шырокі, шматгранны, звязаны з часам, з падзеямі, удзельнікам якіх ён быў сам. Пра гэта паэт гаварыў у вершы «Ленінград» так:

Я штурмам браў пазіі
Лімаў сцяну вітанова,
І нібы шукваць, пік
І вярнуўся вярнуць.
Наву ў юнараў

Я дань прыношу, хопі і малую...
Прымі не, жыці, красаў!
І сцяг чырвоны пашулю ў
І ў далі адзіна пашулю...

Свет пазіі Алеся Гурло звязаны з біяграфіяй — ён праходзіць паслядоўна стадыі песьняра-эпічнага паэта, паэта-рэвалюцыянара, савецкага рэвалюцыянара.

Жыццёвыя аналітыкі дазвалялі паэту сцвярджаць толькі селіцкую пачатковую школу ў мястэчку Капыль. Далей развіццё яго таленту носіць характар стыхійны, бо барацьба за кавалак хлеба (высокія пастух, потым піцёрскі рабочы, пасля матрос царскага флоту) адбываўся час да астатку. Пазіія нараджаецца ў душы як неадольная патраба выказаць у вершах свае перажыванні, яна злітавана са спадзяваннямі абяздоленых людзей. Паэт не мае магчымасці адточыць сваё майстэрства, хоць яго таленту вядома было ў межах малой адукацыі, ён адчуваў, як яму нешта пачае тае пазіічныя формы, тых фраз, якія робяць пазіію вечнай.

Для нас сіла пазіі Алеся Гурло — перш за ўсё ў не глыбокай праўдзасці, народнасці. Вабяць яна песеннасцю, меладыйнасцю народнай мовы, святой наўнасцю паэтычнага бачання з'яў жыцця, рамантычным узлётам думкі:

Каб я мог лятаць, як сокал —
Паліць бы я туды,
Дзе лічбы і шчыры навокал
І не ведаюць бяды...
І лятаў бы я ў прастору
Падобнай шырокай
Суплываў бы ў вышы тораў
Ды ляў бы зор агні...
Ах парозе налісці,
Ах зых сэрца і шыяў!
Я бы мог тады скважына
Песні густых лесоў.
Песні б слях, сам співаў бы
І будзіў бы новы дзень,
І кружыўся б і лятаў бы,
Шлях трымаўшым на прымень...

Так пісаў паэт-юнак у 1911 годзе. Пазіі наўнасца і адназначнасць... ад вярхоўнага і адназначна актыўным удзелам маладога Гурло ў сацыял-дэмакратычнай арганізацыі, членам якой ён быў з 1909 года. А ў 1917 годзе А. Гурло прымае ўдзел у штурме Зімянага палаца. Такі шлях у рэвалюцыю, у барацьбу за народнае шчасце беларускага паэта.

Народзіўся Алесь Кандратавіч Гурло 31 студзеня 1892 года ў мястэчку Капыль ў сям'і беднага-селяніна. З малых гадоў вымушаны быў іці на заробкі.

Выхад «Нашай нывы», творчасці Янкi Купалы і Якуба Коласа, праца ў сацыял-дэмакратычнай арганізацыі разам са сваім земляком і сябрам Цішкам Гарныком, абуджэнне напывальнай самасядлонасці, якое несла тагачасная малая беларуская інтэлігенцыя, выклікалі ў Алеся Гурло жаданне паспрабаваць сілы ў пазіі. У снежні 1909 года ў «Нашай ныве» з'яўляецца першы яго верш. З гэтага часу на старонках «Нашай нывы» часта з'яўляюцца вершы Алеся Гурло — побач з вершамі Купалы, Коласа, Цёткі, Багдановіча, Журбы, Буйлы. У лепшыя з іх выраза гучыць антыімперыялістычная нота, вера ў будучыню, воля да барацьбы. Так, у вершы «Не тасіце агні», які напісаны ў 1910 годзе, у галы чорнай рэакцыі, чытаем:

Не тасіце агні! Хай гарачы
Хай палаюць іскрасты ў чыме
Ночы...
Не тасіце агні! Хай праменьні
Асвятляюць прастапыны чыме!
Не тасіце, бо досыць ужо
Дыме панавання.

Някая поўная зямля ўсёна,
Ужо дарогу ад смеры пара
Асвятляць,
Удалі туман ужо радкі няшчасця...
Не тасіце агні, покуль ноч не міне.
Покуль сонца зямлі не сатрае;
А прыгожа дзінькі сярэбрыста
Блісне,
І дарога жыцця прасвятлець.

Гэта ж думка праходзіць чырвоно і біла праз многія вершы паэта тых гадоў. У вершы «Хмары-дзмікі» паэт сцвярджае:

Мне апырна паднівольным
Доўга жыць у паніверці...
Быць хачу — і буду вольным,
Гэта кажна мае сэрца.

А ў вершах, напісаных пазней, гэтая вера ў будучыню сваю і сваёго народа набывае больш акрэслена і больш упэўнена характар.

«Над нашай старонкай ужо шчасце ўзыходзіць», — упэўнена заўваляе паэт.

У 1913 годзе паэта прызываюць у армію. Да Кастрычніцкіх падзей ён служыць у Балтыйскім флоце, на крысе «Багатыр», а пасля на мінасоны «Забіянка». З-пад яго пера выходзіць многа вершаў, прысвечаных «марской» тэме. У тых з іх, якіх «Я люблю мора», «Венны роман», «Думкі марана», «Штурм», «Забілішчаль ў цёмнай далі маякі», гучыць светлая нота антыімперыялістычнага будучыня.

«Хай нядоля нас пакіне... Воля сваёй хай народ!»

Рамантычна-ўзнеслая стыхія пазіі Алеся Гурло гэтых гадоў, нягледзячы на сумрак, выкліканы вялікім народным бедствам, якое прынесла імперыялістычная вайна, гучыць яшчэ больш выразна і акрэслена.

Вялікая Кастрычніцкая рэвалюцыя застае паэта на мінасоны «Забіянка». Ён уваходзіць у ваенна-рэвалюцыяны камітэт і разам з атрадам ваенных мароку ўдзельнічае ў кастрычніцкіх баях у Петраградзе. Пазней ён трапляе ў Волжскую флотылю для падаўлення белавардзёйскага маіжчу.

У адным з баёў у 1919 годзе Алесь Гурло быў цяжка паранены. Пасля доўгага знаходжання ў шпіталі ён трапляе ў Ніжні Ноўград, дзе працуе ў рачным порце, а ў 1921 годзе беларускі ўрад прапа-

наваў яму перасхаць у стаціцу маладой рэспублікі.

З гэтага часу і да апошніх дзён жыцця (памёр ён у лютым 1938 года) Алесь Гурло аддае ўсё сабе таму вялікаму паходу, які распачаў беларускі народ, атрымаўшы дзяржаўнасць, і права будаваць сваю культуру. Ён працуе ў рэдакцыі газеты «Савецкая Беларусь», а ў апошнія гады жыцця — у Інстытуце мовазнаўства Акадэміі навук у слюбнівай камісіі.

У 1924 годзе выходзіць яго першы зборнік лірыкі «Барыёнак», а пазней, адна за адной — кнігі «Спатнаны» (1925), «Сузор'я» (1926), «Зорнасць» (1927), «Мужы» (1929). Двойчы выдадзены кнігі яго выбраных вершаў пасля вайны — у 1950 і 1953 гг.

Паслякастрычніцкая пазіія Алеся Гурло прасякнута адчуваннем велічнасці часу, любоўю да сваёй радзімы і яе народа, імкненнем адлюстравання тых вялікіх змен, якія штодзень адбываліся ў жыцці краіны ў гады сацыялістычнага будучыня. У вершы, датаваным 1932 годам, паэт гаворыць:

Жыць і хочацца больш жыць,
Адуць радасць, асладду,
Жыццё! Табе няма мяжы,
Няма ніякіх пераходоў.

Твой творчы імгнат, твой умах,
Ніякі ты ўзнімаеш сёння,
Ніхто не зможа сутрамаць
Ніякі сідэй, ні пагоняў.

Ніхто не здолеў падлічыць
І поспеху тваё і плёну,
Надарам сэрца тваё гучыць
Гучаннем новым, новым званам.

Паэт адчувае сябе нестарэлым удзельнікам вялікага нацыянальнага працэсу, якім ахоплены ўвесь народ. «Мне падуладны жалеза і ток — я прымушу стаць нод спазаранкам», — заўваляе ён ад імя шматмільённай арміі людзей працы...

Такім малоеца нам, сучаснікам, творчае і чалавечае аблічча цудоўнага чалавеча, паэта Алеся Кандратавіча Гурло праз тры без малага дзесяці гадоў пасля яго смерці.

Праз хмары і наваліцы вялікіх выпрабаванняў пранёс ён, паэт-рэвалюцыянер, чыстае сэрца і задуманае слова. Яно, гэтыя слова, звернута да нас, да нашай патэчнай моладзі, да ўсіх, кама дарога памяць аб гэтым сціплым чалавеку, радывым байцу рэвалюцыі.

Алесь ЗВОНАК.

ПІСЬМЕННІКІ І ЭСТРАДА

На гэтым не зусім звычайным канцэрце сустракліся ў Доме мастацтваў узаемазачыноўныя асобы. Спачатку ўдзельнікі сустрачліся «разрозненны»: адны выйшлі на сцэну паўгадзіны, адны месцы ў зале. А потым... Эрэфіты, трыба знаць невялікія спэцыяльныя канцэрты.

Ён, сапраўды, быў не зусім звычайным. Ролю вядучага ўзяў на сябе Мікалай Альтура, загаднік літаратурнай часткі філармоніі.

«БЯРОЗКА» І «ВЯСЁЛКА» ТРЫМАЮЦЬ СПРАВАДЗІЧУ

Амерыканскае часопісаў «Бярозка» і «Вясёлка» за мінулы год было прысвечана народнае паслядзіньне сёняці дзіцячай літаратуры Саюза пісьменнікаў Беларусі. Агляд прозы на старонках «Бярозкі» зрабіў рэдактар выданства «Беларусь» Сяргей Міхалюк, пазіі — Станіслаў Шуцінчэвіч. Адначасна агульныя дзевяці асобныя ўзростныя біяграфічныя прозы і пазіі, дакладныя разам з тым, завярнулі ўвагу прысутных на тое, што многім вершам апазданніа бранку глыбіні, законнасці, што часопіс друкуе мала твораў аб жыцці сёняшняга школьнага вучня, тасіама твораў на маральна-выхавачыя тэмы.

З агляда «Вясёлкі» выступілі Васіль Хомчанка і Хведар Жычка. У амерыканскай прынялі ўдзел Хай Марыянінскі, Аўрэл Дзюрынінскі, Алесь Лінінскі, Настася Кірзена і Васіль Вітна.

АДРАС — 50 КРАІН

На аўраўных пасылках вылісаны адрас: «ГДР, Лейпцыг, Гатэль «Гітэ»».

Гэта адна з чарговых падборак літаратуры, якую адпраўляе за мяжу Рэспубліканская кніжная база.

Беларускія выданні ідуць цпер у 50 краін свету. Асабліва вялікі запыт паступаюць з братніх сацыялістычных краін. У Польшку Народную Рэспубліку, напрыклад, ідуць адпраўляць школьныя падручнікі, метадычныя і мастацка-літаратурныя.

Летас за мяжу было адпраўлена кніг на суму 70 тысяч рублёў.

П. Э. Т. РЭВАЛЮЦЫЯНЕР, РАМАНТЫК

75 ГОД З ДНЯ НАРАДЖЭННЯ АЛЕСЯ ГУРЛО

Някая поўная зямля ўсёна,
Ужо дарогу ад смеры пара
Асвятляць,
Удалі туман ужо радкі няшчасця...

Не тасіце агні, покуль ноч не міне.
Покуль сонца зямлі не сатрае;
А прыгожа дзінькі сярэбрыста
Блісне,
І дарога жыцця прасвятлець.

Гэта ж думка праходзіць чырвоно і біла праз многія вершы паэта тых гадоў. У вершы «Хмары-дзмікі» паэт сцвярджае:

Мне апырна паднівольным
Доўга жыць у паніверці...
Быць хачу — і буду вольным,
Гэта кажна мае сэрца.

А ў вершах, напісаных пазней, гэтая вера ў будучыню сваю і сваёго народа набывае больш акрэслена і больш упэўнена характар.

«Над нашай старонкай ужо шчасце ўзыходзіць», — упэўнена заўваляе паэт.

У 1913 годзе паэта прызываюць у армію. Да Кастрычніцкіх падзей ён служыць у Балтыйскім флоце, на крысе «Багатыр», а пасля на мінасоны «Забіянка». З-пад яго пера выходзіць многа вершаў, прысвечаных «марской» тэме. У тых з іх, якіх «Я люблю мора», «Венны роман», «Думкі марана», «Штурм», «Забілішчаль ў цёмнай далі маякі», гучыць светлая нота антыімперыялістычнага будучыня.

«Хай нядоля нас пакіне... Воля сваёй хай народ!»

Рамантычна-ўзнеслая стыхія пазіі Алеся Гурло гэтых гадоў, нягледзячы на сумрак, выкліканы вялікім народным бедствам, якое прынесла імперыялістычная вайна, гучыць яшчэ больш выразна і акрэслена.

Вялікая Кастрычніцкая рэвалюцыя застае паэта на мінасоны «Забіянка». Ён уваходзіць у ваенна-рэвалюцыяны камітэт і разам з атрадам ваенных мароку ўдзельнічае ў кастрычніцкіх баях у Петраградзе. Пазней ён трапляе ў Волжскую флотылю для падаўлення белавардзёйскага маіжчу.

У адным з баёў у 1919 годзе Алесь Гурло быў цяжка паранены. Пасля доўгага знаходжання ў шпіталі ён трапляе ў Ніжні Ноўград, дзе працуе ў рачным порце, а ў 1921 годзе беларускі ўрад прапа-

наваў яму перасхаць у стаціцу маладой рэспублікі.

З гэтага часу і да апошніх дзён жыцця (памёр ён у лютым 1938 года) Алесь Гурло аддае ўсё сабе таму вялікаму паходу, які распачаў беларускі народ, атрымаўшы дзяржаўнасць, і права будаваць сваю культуру. Ён працуе ў рэдакцыі газеты «Савецкая Беларусь», а ў апошнія гады жыцця — у Інстытуце мовазнаўства Акадэміі навук у слюбнівай камісіі.

У 1924 годзе выходзіць яго першы зборнік лірыкі «Барыёнак», а пазней, адна за адной — кнігі «Спатнаны» (1925), «Сузор'я» (1926), «Зорнасць» (1927), «Мужы» (1929). Двойчы выдадзены кнігі яго выбраных вершаў пасля вайны — у 1950 і 1953 гг.

Паслякастрычніцкая пазіія Алеся Гурло прасякнута адчуваннем велічнасці часу, любоўю да сваёй радзімы і яе народа, імкненнем адлюстравання тых вялікіх змен, якія штодзень адбываліся ў жыцці краіны ў гады сацыялістычнага будучыня. У вершы, датаваным 1932 годам, паэт гаворыць:

Жыць і хочацца больш жыць,
Адуць радасць, асладду,
Жыццё! Табе няма мяжы,
Няма ніякіх пераходоў.

Твой творчы імгнат, твой умах,
Ніякі ты ўзнімаеш сёння,
Ніхто не зможа сутрамаць
Ніякі сідэй, ні пагоняў.

Ніхто не здолеў падлічыць
І поспеху тваё і плёну,
Надарам сэрца тваё гучыць
Гучаннем новым, новым званам.

Паэт адчувае сябе нестарэлым удзельнікам вялікага нацыянальнага працэсу, якім ахоплены ўвесь народ. «Мне падуладны жалеза і ток — я прымушу стаць нод спазаранкам», — заўваляе ён ад імя шматмільённай арміі людзей працы...

Такім малоеца нам, сучаснікам, творчае і чалавечае аблічча цудоўнага чалавеча, паэта Алеся Кандратавіча Гурло праз тры без малага дзесяці гадоў пасля яго смерці.

Праз хмары і наваліцы вялікіх выпрабаванняў пранёс ён, паэт-рэвалюцыянер, чыстае сэрца і задуманае слова. Яно, гэтыя слова, звернута да нас, да нашай патэчнай моладзі, да ўсіх, кама дарога памяць аб гэтым сціплым чалавеку, радывым байцу рэвалюцыі.

Алесь ЗВОНАК.

АПОШНІ КАДР

На Мінскай студыі навукова-папулярных і храніральна-дакументальных фільмаў закончылі здымкі налёрава навукова-папулярнага фільма для дзяцей даўжалевага ўзросту «Натчына зрынтана» па сцэнары Юрыя Лісцова. Ён іа і рэжысёр новай карціны. Здымаў фільм

СЯРОД КНІГ ШЛЯХАМ МУЖНЫХ

Падзеі, аб якіх пойдзе гаворка, адбыліся ў 1921 годзе. Гэта быў перыяд дзесяцігоддзя. Адначасна светліла старонкі гісторыі змаганя за свабоду, вываляенне, якое вялі ў 20—30 гады працоўныя Заходняй Беларусі, хвалючы зноў і зноў, калі змаганні з кнігай «Рэвалюцыянізм шлях Кампартыі Заходняй Беларусі (1921—1939 гг.)».

Гэтай тэмы ўжо краналіся даследчыні, але ніхто з іх не даў поўнага малюнка рэвалюцыянарскай дэмакратычнай і сацыялістычнай барацьбы народа за свабоду і нацыянальнае вызваленне з-пад уладу буржуазна-абшарніцкай Польшчы.

Аўтараму калектыву — А. Н. Мацко, М. С. Аржаку, Г. І. Прытчаніну, І. П. Хаўраўчычу і А. В. Царуну — на падставе багатага матэрыяла істараграфічнага і мемуарнага літаратуры ўдалося стварыць цікавую манатрафію, у якой паказана авантуры і падтрымку рэвалюцыянарскай барацьбы народа за свабоду і нацыянальнае вызваленне з-пад уладу буржуазна-абшарніцкай Польшчы.

Заслуга аўтараў кнігі ў тым, што яны намалявалі праўдзаны малюнак, расшыфравалі схавааны пад кілімамі і іспраўданы імёны, расказалі наўдзельнікам пра іх.

Многія выхадцы заходняй абласці Беларусі, чытаючы гэтую кнігу, атрымаюць магчымасць аднавіць у сваёй памяці падзеі даўно мінулых дзён: выступленні супраць высокай палатнай, забастоўчанне руху, расшчыпе патрабаванне адкрыцця беларускіх школ, узброены партызанскае барацьбу...

Значнае месца тут адроджана дзейнасці Беларускай Сіліска-Работніцкай Грамады.

Аўтары падкрэслівалі, што ў сваёй барацьбе беларусы не былі адзіночкі: яны заўсёды зачыталі падтрымку рэвалюцыянарскай праграмы Польшчы і іх аэгандаў — Польскай камуністычнай партыі (ППК).

<

Паэтэса з Грэнобля

ЗНАХОДЗЯЧЫСЯ ў Францыі я ад'язджаю на некалькі тыдняў з Парыжа ў Грэнобль. Захоў да П'єра Гамары, у часопіс «Эропа» дае ён працу, каб запісаць тацца, хто з цікавых пісьменнікаў жыў у Грэноблі.

Андрэ БАРАЗ

СТАРЫЯ КВАРТАЛЫ

Я сваю паэзію Закрэсліла: Больш няма тут Ні ружовых сонцаў, Ні бялюжкіх чыстых гарадоў, Ні ілюзій Вапінскай вайны, Ні літаратурных сноў.

Я сваю паэзію Закрэсліла... Глянем, сэрца, глянем навакол — Вось аб чым Крычала ты заўсёды, Вось аб чым Пакутавала ты:

Бясконцыя і брудная завулка Цябе заглятае без жалю, Як раней... Тут важа дротам жах усіх жыццельных, Які танюцьшчыя...

Табе лёгка казаць, Што яны ўсе — не людзі... Так, людская галечка хавае свой бруд:

Стогнуць людзі У плазме гарачай заводоў, Стогнуць людзі адвечна У плазме паляў...

Табе лёгка ка пагардаў Глядзець на кляшараў, А ў іх жа ёсць вочы, А вочы ж глядзяць, Так глядзяць, што аж слёзы З тавак выцяскаюць...

Раскажыце ж вы мне, раскажыце, Што пад маскамі вашымі творцыцца, Раскажыце, браты! Бо між вамі і мною, няшчасныя, Гэткія многа і мала Розніцы.

МАДМУАЗЕЛЬ

Вы мяне назвалі мадмуазель, Толькі не разгледзелі зусім... Кляшары—гэтак завуць у Францыі бадалг і жабрацоў.

ГУМАР НАШЫХ СЯБРОў

ДЫЯЛОГІ

— Я рашыў развесціся з табай,—кама жонка... — Дурны, ды такую жонку, як я, табе ніколі не знайсці! — Гэта для мяне адзіная радасць.

Горкія маршчыны ля вачэй, Сцежкі пакарання і тугі... Толькі не разгледзелі зусім Ігракі каханя і сучэра, Дзельты мае мілае вясны, Сірыжыяныя ўсіх начэй без сну, Мацярніства горкага майго.

МАГНОЛІЯ

Я адкрыла слова Магнолія... Яно прыгожае, Які танюцьшчыя... Прыгожае, дзіўнае дрэва З фатальнымі кветкамі... Заўтра Прэз музыку складоў Я буду разглядаць Магнолію:

ЮНАЦТВА МАЕ

— Юнацтва мае!— Гаварыў ты мне, І лесу сабе і пачула стогн. Юнацтва тваё— Атом паміраюць, Яму не хапае паветра, Навяніць— АБ ім успаміні...

ВЕЧАР

Цяпла яшчэ і пыльна, Я нсуу плады асенняй вуліцы: Ахлёпкі гегрэн ружовых І бэзавых колеру інжыр— Як дзве тамічныя кнігі...

Лютыўскі ЭКРАН

«Тунель» — так называецца новая шырокаэкранная мастацкая кінапавесць, створаная кінематграфістамі Саветага Саюза і Румыніі.

Кадр з фільма «Успаміны дзяцінства».

СЕРЖАНТ ВЯРНУЎСЯ ДАДОМУ

добрага з гатага не атрымаешца, бо няма сапраўднага работніка з чалавечай, які працуе па прымуся, з-пад палкі. Толькі будзе кідацца ў агонь, як натуральны конь, або совацца туды-сюды, звесцішы вушы.

Ірына Мірашнічанка, Аляксандр Беляўскі, Юрый Волкаў, Уладзімір Емяльянаў, Алена Дабранавая, Марына Стрыжэнава.

«Даруйце, перастараўся, — вінавата ўжыміцца ён. — Нічога, мы друге апражам, — чыста сардэчна супіналі малымі.

нас і Г. Карка). Гэта біяграфічны пастэ-фільм, прысвечаны лёсу літоўскага паэта Вітаўтаса Мантвіла «На-чамі без начлегу» Мантвіла назваў свой першы паэтычны зборнік, які выйшаў у 1931 годзе.

«Даруйце, перастараўся, — вінавата ўжыміцца ён. — Нічога, мы друге апражам, — чыста сардэчна супіналі малымі.

«Даруйце, перастараўся, — вінавата ўжыміцца ён. — Нічога, мы друге апражам, — чыста сардэчна супіналі малымі.

«Даруйце, перастараўся, — вінавата ўжыміцца ён. — Нічога, мы друге апражам, — чыста сардэчна супіналі малымі.

«Даруйце, перастараўся, — вінавата ўжыміцца ён. — Нічога, мы друге апражам, — чыста сардэчна супіналі малымі.

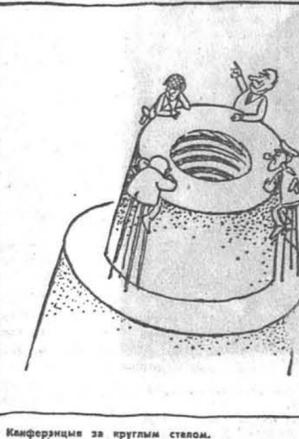
«Даруйце, перастараўся, — вінавата ўжыміцца ён. — Нічога, мы друге апражам, — чыста сардэчна супіналі малымі.

«Даруйце, перастараўся, — вінавата ўжыміцца ён. — Нічога, мы друге апражам, — чыста сардэчна супіналі малымі.

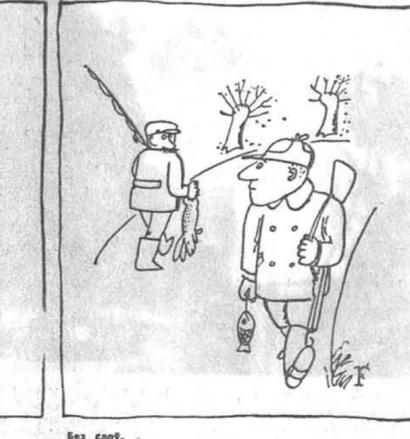
«Даруйце, перастараўся, — вінавата ўжыміцца ён. — Нічога, мы друге апражам, — чыста сардэчна супіналі малымі.

«Даруйце, перастараўся, — вінавата ўжыміцца ён. — Нічога, мы друге апражам, — чыста сардэчна супіналі малымі.

«Даруйце, перастараўся, — вінавата ўжыміцца ён. — Нічога, мы друге апражам, — чыста сардэчна супіналі малымі.

Камерфрэнца за круглым сталом. Мал. Ібіс-Гратуфосава, (Польшча).

Без слоў. Мал. Емя Філіска, (Польшча).

ПІСЬМО У РЕДАКЦЫЮ Павананам таварыш рэдактар! Давольце праз газету «Літаратура і мастацтва» выказаць маю шчырую удзячнасць усім арганізацыям, які прыслалі мне вішаняні ў сувязі з маім 50-годдзем і ўзнагароджаннем орданам.